

Маршицька Вікторія

кандидатка педагогічних наук, старша наукова співробітниця, старша наукова співробітниця відділу теорії і практики педагогічної освіти, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна НАПН України

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Наукові здобутки і досвід підготовки фахівців в Україні для роботи з дітьми дошкільного віку є вагомими. Водночас суспільна потреба трансформації змісту української педагогічної освіти в умовах її інтеграції до загальноєвропейського науково-освітнього простору зумовлює посилення уваги науковців та педагогів вищої школи до вивчення досвіду підготовки педагогів у зарубіжних країнах з метою вдосконалення вітчизняної системи підготовки кадрів для закладів освіти.

Основою пошуку та реалізації новітніх підходів до забезпечення якісно нового рівня професійної підготовки педагогічних працівників є збереження національних надбань та використання прогресивних здобутків країн, що демонструють високий рівень професійної підготовки педагогів. Серед країн, що демонструють такий рівень професійної підготовки, мають багаті історичні традиції педагогічної освіти, значний досвід у галузі неперервного професійного розвитку педагогічних працівників у різних соціокультурних умовах, Велика Британія, Німеччина, Австрія, Фінляндія та інші. Так, ключовими особливостями професійної підготовки педагогів у зазначених країнах, зокрема, є:

- розширення компонента педагогічної практики у підготовці педагогів;
- зростання кількості і варіативності напрямів підготовки, за допомогою яких можна опанувати професію педагога;
- наявність декількох альтернативних шляхів підготовки педагогічних працівників;

- розвиток системи неперервного професійного розвитку від закладу освіти і до завершення кар'єри перебуває на різних етапах становлення, проте у більшості країн це завдання визнається пріоритетним;
- розробка програм інтернатури або курсу введення у професію, що передуює сертифікації або організовується після отримання права на викладання;
- актуалізація змісту програм професійної підготовки педагогів (у багатьох країнах програми професійної підготовки педагогів (навіть на рівні бакалаврату) містять суттєвий дослідницький компонент);
- перенесення програм професійного розвитку у заклади освіти, що передбачає взаємодію педагогів безпосередньо у колективі; посилення правил відбору на педагогічні спеціальності;
- делегування повноважень щодо атестації та підвищення кваліфікації педагогів (професійні асоціації, професійні спілки, центри педагогічної майстерності, школи професійного зростання) [1; 2; 4].

Професіоналізм педагогічних працівників закладів дошкільної освіти формується поступово впродовж всього життя. Основи його закладаються у період навчання у закладі вищої освіти, надалі професіоналізм педагога набуває нових якісних граней та постійно перебуває у стані трансформації. Змінюються традиційні моделі навчання у закладах освіти різних рівнів, що формує нову реальність, за якої кожна людина стає все більш відповідальною за напрямок власного навчання у безлічі освітніх середовищ впродовж життя.

Серед тенденцій розвитку сучасної дошкільної освіти в Україні в умовах євроінтеграції професор Г.В.Беленька визначає: компетентнісну спрямованість, інтегрований підхід до викладання фахових дисциплін, пріоритетність морально-духовного розвитку педагога, використання у освітньому процесі інноваційних, партнерських, інтерактивних форм роботи зі студентами. Дослідниця переконливо доводить, що стратегічними векторами підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку, є: академічна доброчесність, інтеграція змісту навчальних дисциплін, посилення етико-естетичної складової фахової підготовки, практична зорієнтованість навчання, технологізація та

інформатизація освітнього процесу, спрямованість методів викладання на розвиток лідерських якостей, критичного мислення, відповідальності й самостійності студентів у процесі здобуття освіти, готовності до життя в постійно змінюваних умовах соціуму [1].

Сучасні технології розвиваються дуже швидко, отримані раніше знання вже не допомагають у вирішенні завдань. Тому невід'ємною складовою підготовки майбутніх педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, на нашу думку, є розвиток їх soft skills – таких особистісних характеристик, завдяки яким фахівець може успішно взаємодіяти у команді, ефективно адаптуватись до нових умов та знаходити нестандартні рішення. Умовно soft skills можна розділити на чотири групи:

1) базові комунікативні навички: комунікативна грамотність, уміння слухати, переконувати та аргументувати, вести перемовини, самопрезентація, командна робота, націлена на результат;

2) навички self-менеджменту (управління емоціями, стресом, власним розвитком, планування та цілепокладання, тайм-менеджмент, енергія, ентузіазм, ініціативність, наполегливість, рефлексія, використання зворотного зв'язку тощо), які допомагають ефективно контролювати свій психологічний стан, час, процеси розвитку;

3) навички ефективного мислення, або інтелектуального мислення (системне, критичне, креативне, структурне, логічне, проєктне, тактичне та стратегічне мислення, пошук та аналіз інформації, вироблення та прийняття рішень), які відповідають за управління життєвими процесами, допомагають зробити власне життя та роботу більш системними;

4) управлінські навички (управління виконанням, планування, постановка завдань, мотивування, контроль реалізації завдань, менторинг, коучинг, подача зворотного зв'язку, управління проєктами, змінами), які відповідають за планування, мотивування, управління власними змінами тощо.

Серед основних методів розвитку soft skills у педагогічних працівників закладів дошкільної освіти можемо виокремити наступні: самонавчання –

самостійне вивчення інформації про моделі успішної поведінки; пошук зворотного зв'язку – отримання зворотного зв'язку від колег про успішність своїх дій щодо розвитку конкретної навички; вирішення кейсів – дослідження конкретних ситуацій з пропозицією оптимальних шляхів вирішення; розвиток у процесі роботи – пошук та освоєння більш ефективних моделей поведінки під час вирішення завдань, що входять до професійного функціоналу.

Список використаних джерел

1. Беленька Г. В. Підготовка вихователів дітей дошкільного віку: вектор євроінтеграції. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка. 2021. № 35 (1). С. 30–35.
2. Професійний розвиток педагога в світлі євроінтеграційних процесів: колективна монографія / за наук. ред. Г.Г. Цветкової. Nameln: InterGING, 2019. 557 с.
3. Пуховська Л. П. Європейські стратегії, підходи і моделі розвитку освіти дорослих. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспектива*. 2021. Т. 20, № 2. С.51-62.
4. Сучасні моделі професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: порівняльний досвід: монографія / В. О. Радкевич та ін.; за заг. ред. В. О. Радкевич. К.: ІПТО НАПН України. 2018. 223 с.

Мельник Ірина

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

ОКРЕМІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ СУЧАСНОГО ЗДО

Сучасний заклад дошкільної освіти (ЗДО) функціонує в умовах стрімких соціальних, технологічних та освітніх змін. Педагогічна майстерність вихователя перестає бути статичним набором знань і навичок, перетворюючись на динамічну, гнучку систему професійних компетентностей, здатності до саморозвитку та постійного вдосконалення. Актуальні проблеми майстерності безпосередньо пов'язані з потребою адаптації до вимог Нової української школи (НУШ) на рівні дошкілля, інклюзії, цифровізації та запитів сучасного суспільства.